

Rahapesu Andmebüroo tagasiside virtuaalvääringu teenuse pakkujatele

Virtuaalvääringu teenusepakkujate riskikeskkond

1. 2025. aastal ilmus Eesti rahapesu, terrorismi ja massihävitusrelvade rahastamise siseriiklik riskihinnang (NRA). Rahapesu riskihinnang on osa suuremast riiklikust riskihinnangust, mis hõlmab rahapesu, terrorismi rahastamise ja massihävitusrelvade leviku finantseerimisega seotud riskide analüüsi. Üks hindamise valdkond NRAs on muuhulgas virtuaalvääringu teenuse pakkujate ohud ja haavatavused. Tutvu NRA raportiga [siin](#)¹.
2. NRA järgi on rahapesu ohu ja haavatavuse tase virtuaalvääringu teenusepakkujate (VASPide) sektoris keskmisest kõrgem ning jääkrisk keskmine. Terrorismi rahastamise ohu tase VASPide sektoris on keskmine, haavatavuse tase keskmisest madalam ning jääkrisk keskmine. NRA põhjal on Eesti tegevusloaga teenusepakkujate rahapesuoht koondunud veebikasiinosid teenindavate teenusepakkujate juurde. Jätkuvalt on probleeme klientide tuvastamise ja klientide rahaliste vahendite päritolu väljaselgitamise kohustuse järgimisega.
3. NRA terrorismi rahastamise tõkestamise raporti põhjal puudutavad VASPide peamised ohud **pesastatud teenuseid ja korrespondentsuhteid**, kus Eesti VASPide sektorit on kasutatud terrorismi rahastamiseks. Enamik ohtudest tuleneb välisriigis elavatest välisriigi elamisloaga terrorismiseosega või radikaliseerunud isikutest, kes võivad soovida teha tehinguid terrorismi rahastamise eesmärgil **Eesti teenusepakkuja kliendi vahendusel**. Samuti on oluline oht seonduvalt Venemaa Föderatsiooni hübriidrünnakutega, mille jaoks kasutatakse sageli just virtuaalvääringuid.
4. VASPid **ei oska ära tunda korrespondentsuhteid** ning seeläbi rakendada ka vastavaid hoolsusmeetmeid. Selliste suhete puhul võib kolmandaks osapooliks olla teine virtuaalvääringu teenuse pakkuja, finantseerimisasutus või krediidasutus (pesastatud teenuste puhul ka näiteks hasartmängukorraldaja). Selliste teenuste puhul liigutatakse lõplikult kasusaava kliendi varasid läbi VASPi, teadmata seejuures raha ja rikkuse päritolu. Seeläbi võib saada võimalikuks VASPi ärakasutamine rahapesuks, terrorismi rahastamiseks ning finantsantsioonist kõrvalehoidmiseks või rikkumiseks, sh massihävitusrelvade rahastamiseks.
5. **Krüptovaluuta on jätkuvalt oluline vahend kuritegeliku tulude pesemiseks**, mida toodi välja ka NRAs. Eesti VASPide puhul on riskid eelkõige seotud virtuaalvääringute olemusliku rahapesuriskiga ning nõrkade isikutuvastuse, kliendisuhete seire ja kahtlaste tehingute seiremeetmetega.
6. 2025. aastal oli Eesti tegevusloaga VASPide **koosseis jätkuvalt** võrreldes eelnevate aastatega **üsna stabiilne**. Aasta jooksul kaotas 6 VASPi tegevusloa ning **aasta lõpu seisuga oli tegevusluba kokku 36 VASPi**. Alates 2024. aasta jaanuarist Rahapesu Andmebüroo (edaspidi RAB) enam tegevuslube VASPidele ei väljasta, RABi väljaantud load kehtivad veel 2026. aasta 1. juulini. Selleks ajaks on kehtiva loaga VASPidel vaja taotleda Finantsinspektsiooni (edaspidi FI) luba vastavalt Euroopa krüptovarade määrusele² (Markets in Crypto-Assets Regulation – MiCA), kui nad soovivad Eesti tegevusloa alusel tegutseda. See võib vähendada turuosaliste arvu veelgi.

¹ Rahandusministeerium, <https://www.fin.ee/finantspoliitika-valissuhted/rahapesu-ja-terrorismi-rahastamise-tokestamine/riskihinnangud#eesti-rahapesu-terr>

² Euroopas jõustus 2023. aastal krüptovara turge käsitlev määrus (EL) 2023/1114 (MiCA) (<https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/european-crypto-assets-regulation-mica.html>), mis kehtestas Euroopa Liidu turuosalistele ühtsed reeglid krüptovaraturul tegutsemiseks. Põhireeglid varapõhiste (asset-referenced) ja e-raha (e-money) tokenite kohta hakkasid kehtima 30.06.2024, kuid regulatsioon jõustub täielikult 30.12.2024.

7. Alates 01.01.2024 on vastavalt rahandusministri määrusele Eestis tegutsevad VASPid kohustatud edastama Eesti Pangale ja RABile **regulaarselt andmeid** oma tegevuse, hoolsusmeetmete, osutatud teenuste ning varade ja kohustuste kohta. Kui 2024. aastal võtsid turuosalised regulaarse aruandluse hästi vastu, siis 2025. aastal esines osadel turuosalistest probleeme aruannete õigeaegse esitamisega, küll aga said aruanded esitatud pärast meeldetuletuste edastamist.
8. Kui 2024. aastal oli Eesti tegevusloaga VASPide vahendatud teenuste käive 32 miljardit eurot, siis 2025. aasta kogusumma oli kohustusliku aruandluse andmetel ligi 23 miljardit eurot³. Eesti VASPide teenustest suurima osatähtsusega on **virtuaalväringu virtuaalväringu vastu vahetamise teenus** 5 mld euro väärtuses (22% teenuste kogumahust). Eesti VASPide tehingud on globaalse ulatusega ning **klientideks on valdavalt mitteresidendid** – vaid keskmiselt 2% (2024. aastal 5%) tehingumahtudest erinevate krüptoteenuste lõikes on seotud Eesti residentidest klientidega.
9. **Riskiriikide⁴ käive vähenes** regulaarse aruandluse andmetel 2025. aastal võrreldes 2024. aasta sama perioodiga 45 miljoni euro võrra. Peamiselt tuli muutus Araabia Ühendemiraatide ja Türgi klientidega seotud tehingukäivate vähenemisest. Riskiriigi klientide arv vähenes umbes 1500 kliendi võrra, enim vähenes Iraani, Araabia Ühendemiraatide ning Türgi klientide arv.
10. VASPide jaoks on jätkuvalt probleem, mida näeme ka Eesti teenusepakkujate puhul, **valeidentiteeti** kasutavate välisriigi isikute rohkus, kes üritavad manipuleeritud/võltsitud dokumentide (fotod isikut tõendavatest dokumentidest, skaneeritud dokumendid, *selfie* dokumendiga, kommunaalarved ja kontoväljavõtted) alusel kliendisuhet luua. Tegemist võib olla ka sünteetilise identiteediga, mis tähendab, et sellist isikut ei pruugi eksisteerida. Valeidentiteeti võivad kasutada näiteks sanktsioonidest kõrvalehiilimise eesmärgil võltsidentiteeti vajavad Venemaa Föderatsiooni isikud.
11. Kuigi VASPid kasutavad isiku tuvastamisel erinevaid IT-lahendusi ja teenusepakkujaid ning võiks eeldada, et see aitab avastada ka võltsitud dokumente, on tegelikkus vastupidine. Petturid on muutunud osavamaks ja tehisintellekt on muutnud võlts-ID loomise ja soetamise väga odavaks ja lihtsaks, mistõttu on oluline, et VASPid panustaksid pidevalt oma töötajate teadlikkuse tõstmisesse.
12. **Järelevalvete** käigus on RAB tuvastanud, et kliendi hindamisel ei vaadelda sageli **tervikipilti**. Kuigi arvesse võetakse kliendiga seotud tunnuseid (nt residentsus, vanus, PEP-staatust), jääb tagaplaanile kliendi tehingutega seotud käitumine – sealhulgas prognoositavate ja tegelike tehingumahtude võrdlus, tehingumustrid ning tehinguhoiatused.
13. Suureks riskikohaks on VASPid, kelle klientideks on **hasartmängusektori teenusepakkujad**. Ühe hasartmängusektori teenusepakkuja taga võib olla tuhandeid lõppkliente, kellele teenust sisuliselt osutatakse. Sageli puudub VASPidel piisav ülevaade nende lõppklientide riskiprofiilist ning võimalus mõjutada nende suhtes kohaldatavaid hoolsusmeetmeid, mistõttu jäävad vastutus ja kontroll ebaselgeks. Samuti ei hinda VASPid piisavalt, kas ja kuidas ollakse valmis sellisest ärimudelitest tulenevaid riske võtma ning kas ollakse võimelised riske juhtima ja maandama.
14. RAB avaldas 2025. aastal analüüsi „**Pesastatud teenused krüptovara kauplemise platvormidel**“⁵. Analüüs näitas, et pesastatud virtuaalväringu teenused võimaldavad suuremate teenusepakkujate kaudu tegutseda väiksematel, teiste seas ka nendel, kes tulevad nõrga järelevalvega jurisdiktsioonidest või kellel puudub tegevusluba. Tulemuste avaldamisega soovib RAB tõsta nii turuosaliste kui ka õiguskaitseasutuste teadlikkust sellest, kuidas võidakse krüptoraha vahetusplatvorme ja nende pakutavaid pesastatud teenuseid kasutada ära kuritegelikel eesmärkidel.

³ Erinevate krüptoteenuste käive summeerituna, võimalikke kattuvusi andmetes ei saa välistada.

⁴ Kõrgema terrorismi rahastamise riskiga riigid on loetletud RABi juhendis.

https://fiu.ee/sites/default/files/documents/2024-09/Lisa.%20K%C3%B5rgema%20terrorismi%20rahastamise%20riskiga%20riikide%20nimekiri_18.09.2024.pdf

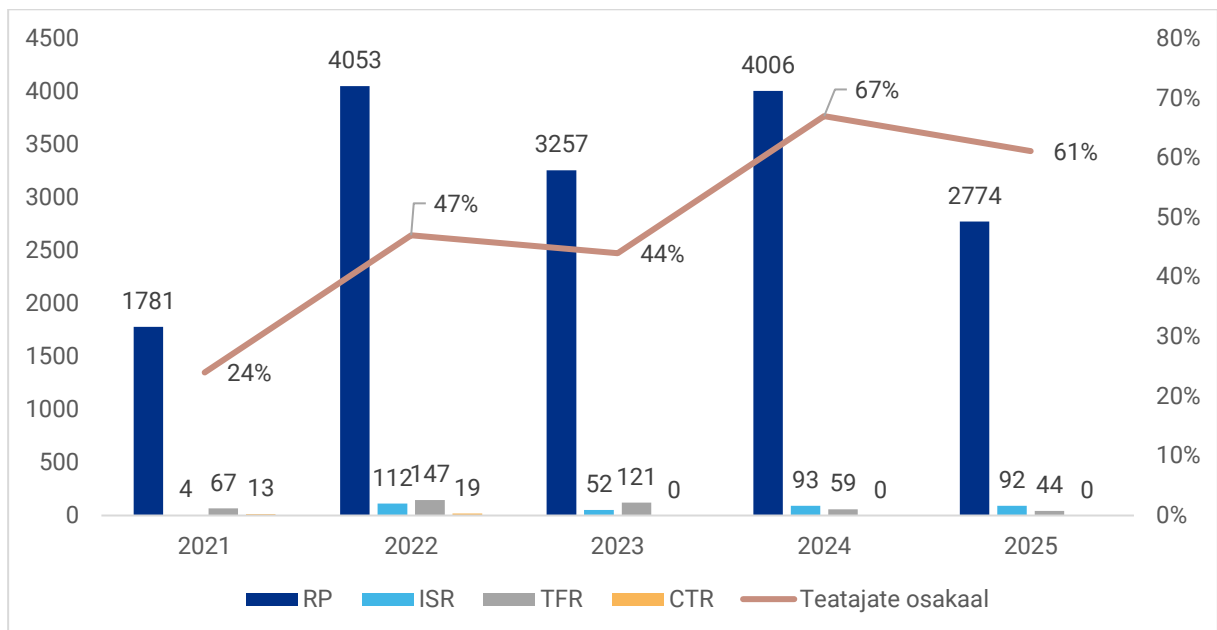
⁵ RAB, https://fiu.ee/sites/default/files/documents/2025-12/Nested_Services_in_Virtual_Currency_Exchanges.pdf

15. Soovitame kõigil turuosalistel osaleda RABi korraldatavatel infotundidel. Varasemalt on praktilisi näiteid, kuidas kohustatud isikute teadete kvaliteet on pärast infotundidel osalemist paranenud. RAB korraldas 2025. aastal VASPidele 2 infotundi⁶.

Soovitame tutvuda rahapesu ja terrorismi rahastamist ning riskide tuvastamist, hindamist ja maandamist tutvustavate **videoloengutega**, mille RAB avaldas 2025. aasta lõpus: <https://fiu.ee/uudised/rahapesu-andmeburoo-avaldas-videoloengud>.

Ülevaade 2025. aastal saadetud teadetest

16. Teatamiskohustuste täitmine on sektori turuosaliste poolt varasemalt aasta-aastalt paranenud, kuid 2025. aastal oli taas näha **puudujääke**, seda nii teatamisaktiivsuses kui ka teadete sisukuses. 2025. aastal **vähenes** nii RABile saadetud teadete kui ka teateid esitanud turuosaliste arv.
17. 2025. aastal loa kaotanud VASPidest esitas RABile teateid 2024. ja 2025. aastal vaid kaks ning nende teated moodustasid kokku alla 5% sektori teadetest ehk 2025. aasta teadete arvu langusele turuosaliste vähenemine märkimisväärselt mõju ei avaldanud.
18. 2025. aastal esitas teateid 22 VASPi, mis moodustas **61%** aasta lõpu seisuga tegevusluba omavatest VASPidest (joonis 1). Aasta jooksul esitas üle 10 teate vaid **44%** VASPidest ning mitmed suure käibega teenusepakkujad esitasid jätkuvalt vaid üksikuid teateid (või ei esitanud üldse). Teatajate osakaal oli 2025. aastal sektori riskitaset ja mahte arvestades **ebapiisav**.

Selgitus: RP – rahapesuteade (STR, UTR ja UAR); TFR – terrorismi rahastamise teade; ISR – rahvusvahelise sanktsiooni teade; CTR – lävendipõhine sularahateade.

Joonis 1. Virtuaalväeringu teenuse pakkujatelt RABile 2021.–2025. aastal saadetud teadete arv ja teatajate osakaal tegevusloaga VASPidest.

⁶ Infotundide kohta leiab infot RABi kodulehelt uudiste alt ja sotsiaalmeediast.

19. 2025. aastal langes VASPide teadete arv u 1200 võrra **2910** teateni ning sektori teated moodustasid **21%** kõikidest teadetest (2024. aastal 30%) (tabel 1).

Tabel 1. 2025. a RABile saadetud teadete jagunemine teatajagruppide lõikes

Teatajagrupp	Kokku	Kokku (%)	RP	RP (%)	TFR	TFR (%)	ISR	ISR (%)	CTR	CTR (%)
Krediidiasutused	5753	42%	5449	52%	33	24%	271	59%	0	0%
Virtuaalvääringu teenuse pakkujad	2910	21%	2774	27%	44	32%	92	20%	0	0%
Finantseerimisasutused	2608	19%	1512	14%	51	37%	12	3%	1033	39%
Hasartmängukorraldajad	1593	12%	227	2%		0%			1366	51%
Professionaalid	354	3%	201	2%	7	5%	15	3%	131	5%
Muud eraõiguslikud ettevõtjad	178	1%	56	1%			3	1%	119	4%
Riigiasutused	81	1%	57	1%	2	1%	13	3%	9	0%
Ei ole kohustatud subjekt	160	1%	139	1%	1		13	3%	7	0%
Teise riigi asutused ja isikud	65	0%	27	0%			37	8%	1	
KOKKU	13 702	100%	10 442	100%	138	100%	456	100%	2666	100%

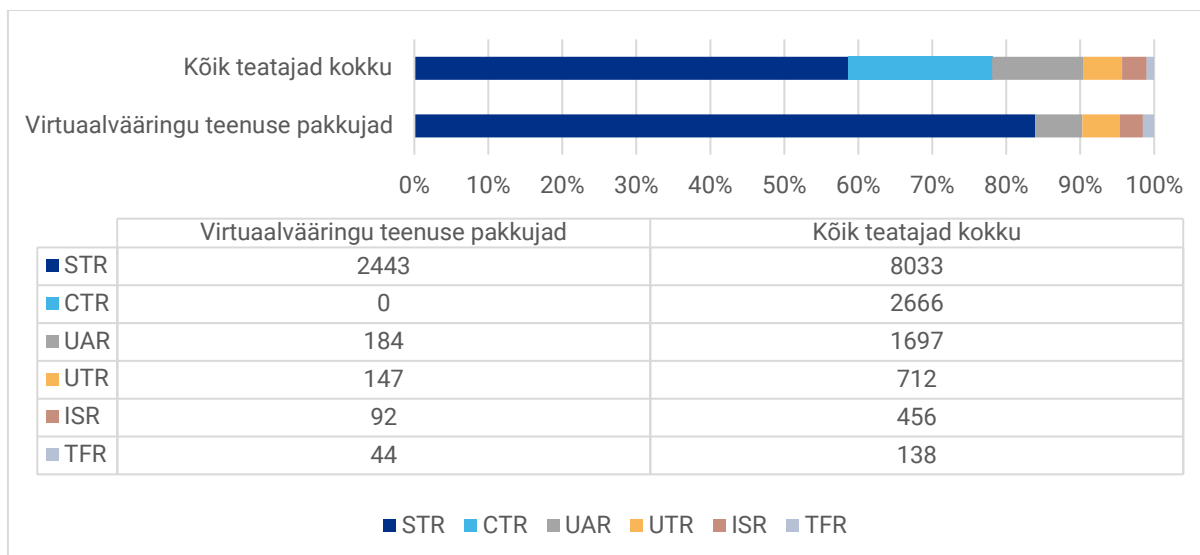
Selgitus: RP – rahapesuteade (STR, UTR ja UAR), TFR – terrorismi rahastamise teade; ISR – rahvusvahelise sanktsiooni teade; CTR – lävendipõhine sularahateade.

20. Kaks VASPi kuulus 2025. aastal suurimate teatajate hulka. Võrreldes 2024. aastaga oli seekord teatajate esikümnes poole vähem VASPe (tabel 2, kus on toodud teadete esitajate esikümme, võttes arvesse ka lävendipõhiseid teateid).

Tabel 2. 2025. aastal RABile saadetud teadete esikümne jagunemine teate esitajate põhitegevusala alusel.

Teataja põhitegevusala alusel	Teateid
1. Krediidiasutus 1	1 801
2. Krediidiasutus 2	1509
3. Krediidiasutus 3	1143
4. Hasartmängukorraldaja 1	1201
5. Krediidiasutus 4	881
6. Virtuaalvääringu teenuse pakkuja 1	847
7. Finantseerimisasutus 1	778
8. Finantseerimisasutus 2	463
9. Virtuaalvääringu teenuse pakkuja 2	442
10. Finantseerimisasutus 3	441

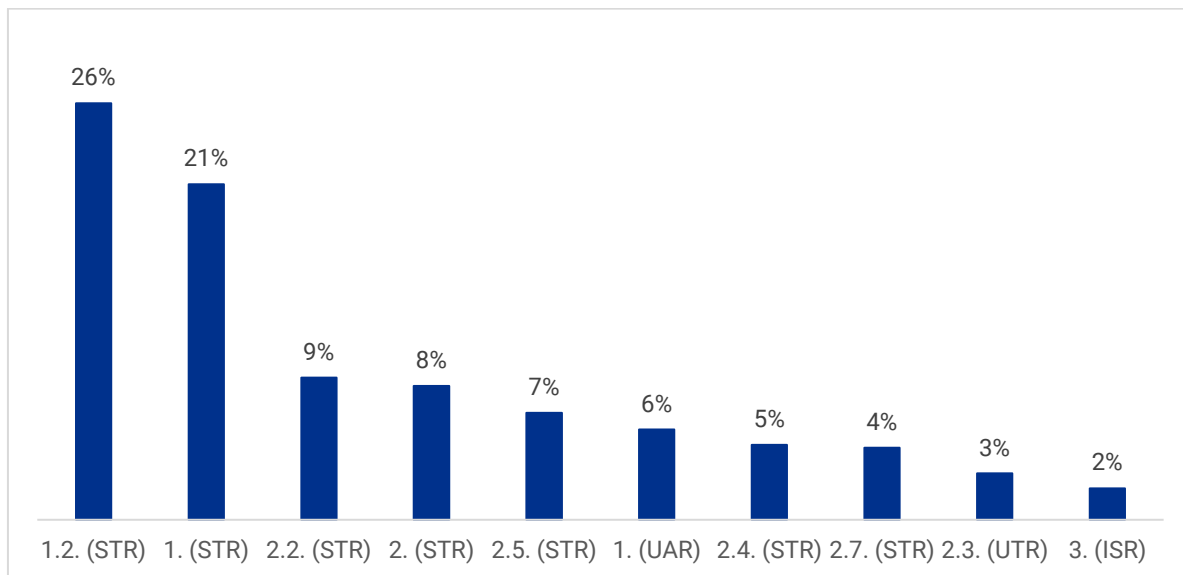
21. VASPid on teatajate seas olulisel kohal, eriti kuna tegemist on kõrge riskiga sektoriga ning esitatud teated võimaldavad muu hulgas RABil hinnata turul valitsevaid trende ning riske. Enamik VASPide esitatud teadetest puudutas rahapesukahtlust – kahtlase tehingu teateid (**STR**) saadeti 2443, ebahariliku tegevuse teateid (**UAR**) 184 ja ebahariliku tehingu teateid (**UTR**) 147. Terrorismiga seotud teateid (**TFR**) esitati kokku 44 (joonis 2). Sanktsioonikahtlust puudutavaid teateid (**ISR**) esitati kokku 92. 2025. aastal ei laekunud virtuaalvääringu teenusepakkujatel ühtegi lävendipõhist sularahateadet (**CTR**).

Selgitus: STR – rahapesukahtlase tehingu teade; UTR – ebahariliku tehingu teade; UAR – ebahariliku tegevuse teade; TFR – terrorismi rahastamise kahtluse teade; CTR – summa üle piirsumma sularahas.

Joonis 2. Virtuaalvääringu teenuse pakkujatelt ja kõikidelt teatajatelt RABile 2025. aastal saadetud teadete jagunemine teate liigi kaupa.

- 22. VASPide esitatud teadete puhul võib oluliste märksõnadena tuua välja **pettused, identiteedivarguse, võltsitud dokumendi, krediitkaardipettused ja tumeveebi.**
- 23. Kõige sagedamini märgiti teate saatmise põhjuseks kahtlus isiku poolt esitatud andmete tõele vastavuses (**1.2. STR**) (joonis 3). Sageduselt järgmised põhjused olid kahtlus, mis tekkis kliendisuhete loomisel/kliendilepingu sõlmimisel (**1. STR**) ning varasemalt teadaolev või hoolsusmeetmete rakendamise käigus tekkinud rahapesukahtlus (**2.2. STR**).

Joonis 3. Virtuaalvääringu teenuse pakkujate poolt RABile 2025. a saadetud teadete enam levinud indikaatorid.

- 1.2. (STR) Kahtlus isiku poolt esitatud andmete tõele vastavuses
- 1. (STR) Kliendisuhete loomisel/ kliendilepingu sõlmimisel
- 2.2. (STR) Isiku suhtes on varasemalt teadaolev või hoolsusmeetmete rakendamise käigus tekkinud rahapesukahtlus
- 2. (STR) Tehingute teostamisel.

- 2.5. (STR) Isik ei esita tehingu kohta hoolsusmeetmete täitmiseks vajalikus ulatuses selgitusi või dokumente või esitatu ei ole usutav (RahaPTS § 42 lg 1 juhutehing ning § 43 lg 1 kliendisuhetes oleva isiku tehing)
  - 1. (UAR) Isiku ebaharilik käitumine
  - 2.4. (STR) Rahapesukahtlus kontol tehtava tehingu korral
  - 2.7. (STR) Kahtlus, et tehingu objektiks olev vara on pettuse objekt või seda kasutatakse rahapesuks (eksiteele viidud isiku tehingud)
  - 2.3. (UTR) Ebaharilik tehing virtuaalvääringuga
  - 3. (STR) Tegevuspõhise sanktsiooni kohaldamine ja tegevuspõhise sanktsiooni kohaldamise kahtlus
24. RABi analüüsis on VASPide teadete oluline roll. 2025. aastal VASPide saadetud teadetest suunati süvaanalüüsi **24** teadet. RAB kasutab teadete infot lisaks üksikjuhtumite analüüsile ka oma taktikalistes ja strateegilistes analüüsides. Eesti uurimisasutustele edastatud materjalides kasutati **133** teates sisaldunud infot. VASPide teadetest saadud infot on olulisel määral RAB edastanud ka välisriikide rahapesu andmehüroodele.
25. RABile on võimalik esitada ka **kiireid** teateid, mis annavad vajadusel võimaluse **käsuspiirangute seadmiseks** vara olemasolu korral. 2025. aastal seati VASPide teadete põhjal ühes kaasuses kokku **ühel** korral VASPi kontole käsuspiirang.

Teadete sisu, kvaliteet ja soovitused tulevikuks

26. VASPide teadete kvaliteet on teatajate lõikes väga varieeruv ja **ei ole** võrreldes varasemate aastatega **paranenud**. Jätakuvalt esineb **puudusi** ning tõeliselt sisukaid teateid esitatakse pigem vähe. Peamiselt on probleem selles, et VASPide suutlikkus riske tuvastada ja hoolsusmeetmeid kohaldada on nõrk ehk mure algab juba enne teate esitamist. Peamiselt on teate esitamise tinginud kas võltsitud dokumendi/identiteedivarguse kahtlus või antakse teada kliendisuhetest keeldumisest või selle lõpetamisest. Sisukaid teateid, kus oleks näha, et VASP on põhjalikult analüüsinud tehinguahelaid ja tuvastanud rahapesukahtlusega tegevuse, on pigem vähe. Erandiks on paar VASPi, kes edastavad sisukaid teateid, kust nähtub põhjalik analüüs, hoolsusmeetmete kohaldamine ning riskipõhine lähenemine.
27. RAB rõhutab jätkuvalt, et **ei piisa, kui VASPid lähtuvad kahtlastest tehingutest teatamisel ainult plokiahela analüüsitarkvara pakkujate monitooringusüsteemidest, vaid nad peavad arvestama konkreetsete klientidega seotud riske ning nende tehingute vastamist klientide poolt esitatud andmetele.**

Teateid esitades palume järgida RABi poolt välja antud juhiseid. Juhendid esitatava teate täitmiseks ja kahtlaste tehingute tunnuste kohta leiab RABi [kodulehelt](#).

*Teate esitamisel abistab ka **videojuhend**: <https://vimeo.com/1047765460>*

*RAB soovib lähtuda tehingu kirjelduses struktureeritud narratiivist, kasutades selleks järgmist raamistikku: **mis, kes, millal, kus, miks, kuidas**.*

28. RAB juhib tähelepanu, et VASPide teadete **suurim murekoht on jätkuvalt vormilised puudused ja info vähesus**. Näiteks jäetakse relevantssed osapooled või rahakotiaadressid lisamata, tehinguväljad täitmata, dokumendid isikutega sidumata. Samuti on oluline jälgida, et kõik dokumendid saaksid teatega kaasa (tihti on probleemiks näiteks puuduvad ID-kaartide manused). Lisaks on teated tihti sisuliselt pealiskaudsed – puudub rahapesukahtluse analüüs ja kirjeldus või viide eelkuriteole. Näiteks tehakse teade, kus on välja toodud lause, et oma kliendi osas on tekkinud rahapesukahtlus, aga samas ei põhjendata, miks see kahtlus on tekkinud. See viitab nõrgale oskusele rahapesu kahtlust tuvastada, hinnata või analüüsida.

29. RAB rõhutab, et kahtlust tuleb tuvastada, hoolsusmeetmeid rakendada ja vajadusel esitada teade ka **lõpule viimata tehingute osas**.
30. Kindlasti peaks jälgima, et **tehinguväljad** oleksid korrektselt täidetud – 2025. aastal oli märkimisväärselt olulises mahus teadete tehinguandmestikus vigu. Vaid umbes neljandikul teadetest olid esitatud korrektselt tehingu kuupäev ja tehinguga seotud isikud. Peamine probleem tehinguväljade puhul on puudulikult esitatud tehingu summad – oluline on välja tuua vaid konkreetse teatega seotud kahtlaste tehingute summa. Lisaks palub RAB tähelepanu pöörata õigetele tehingu kuupäevade esitamisele ning täita võimalusel kõik osapoolte väljad (kellele ja kellelt, maksja konto ja saaja konto jms). Samuti on vajalik lisada teate osapooltesse (sh kontodesse) rahakotiaadressid.
31. RAB ootab VASPi-delt täpsemat **tehingute jada kirjeldust** – sageli ei selgu kirjeldusest kontol olevate vahendite päritolu ehk tehingumustrid on teates kirjeldamata. Samuti peab teade olema **õigesti kategoriseeritud** ning teates tuleb arusaadavalt välja tuua seos teate liigiga, näiteks sularahateadete puhul on vaja selgitada seost sularahaga.
32. Mõningate teadete puhul on jäänud silma teksti ebalooslikkus (võimalik, et tegemist on programmide abil otsetõlkega). Teate sisu peab olema üheselt mõistetav, korrektsete sõnade/väljendite/lausetega ning loogilise keelilise ja vormilise ülesehitusega.
33. Positiivne on, et mõne teate puhul on teate info väga hästi struktureeritud, näiteks välja on toodud kasutusele võetud hoolsusmeetmete kirjeldus, konto analüüsi käigus tuvastatud oluline teave (tegevus kontol, konto profiil, seotud kontod), OSINT-analüüsi tulemused ning kokkuvõtte otsustest ja tegevustest. Sellised andmed on väga väärtuslikud RABi analüüside jaoks (vt sisuka teate näide allpool).

Sisuka teate näide

2025. aastal ühe teenuse pakkuja poolt esitatud hea ja sisukas teade käis kliendilt andmete varastamise ja kahtlaste tunnustega kontode kohta.

Teate koostamise lugu

- Klient teavitas VASPi, et tema andmed on varastatud ning neid on kasutatud VASPi platvormil ning VASPi kontoga seotud isikliku e-maili aadressile klient enam ligi ei pääse.
- VASPi poolt tehtud rahapesukahtlase tegevuse analüüsi käigus selgus, et konto on seotud mobiiliseadmega, millel on veel ligi 20 erineva konto seost.
- Lisaks leiti veel murekohti, mis viitasid võimalikule valeinfo alusel kontode avamisele.
- Sama mobiiliseadme kasutamine mitmete kontode avamiseks tekitas kahtlust ning leiti ka veel sarnaseid mustreid teiste kontode puhul.
- Samad kasutajad proovisid avada mitmeid kontosid, kasutades iga kord uut aadressi, võltsitud/hiljuti loodud e-maile jne.
- VASP jõudis analüüsi põhjal järeldusele, et kõike arvesse võttes on avastatud seosed tõenäoliselt loodud ühe osapoole poolt, kes proovib luua platvormile nii palju kontosid kui võimalik.
- VASP sulges kõnealused kontod või peatas isikutuvastuse protsessi.

Teate tugevused

- Teatel oli loogiline ülesehitus ning lihtsasti jälgitav narratiiv.
- Teates oli põhjalikult analüüsitud seoseid.
- Välja oli toodud võimalik võrgustik.
- Teade oli vormiliselt korrektne.

Terrorismi rahastamise kahtluse teated (TFR)

34. **TFR teateid** esitas 2025. aastal sarnaselt 2024. aastale ligikaudu **viies** **teenusepakkujatest**. Vaid kaks VASPi esitas üle 5 teate, mis on sektori mahte ja globaalsust arvestades **äärmiselt vähe**. Võrreldes aasta varasemaga esitas ka sektor kokku teateid vähem (2024. aastal 59, 2025. aastal 44).
35. RAB hindab, et sektori TF-teadete kvaliteet on tõusnud. Enamik VASPidest esitab teate tehingu kirjelduses selge ja põhjaliku ülevaate, kasutades selleks RABi soovitatud raamistikku (**mis, kes, millal, kus, miks, kuidas**).
36. Operatiivse koostöö kvaliteet VASPide sektoriga on TFR teadete osas olnud väga hea. Näiteks näitavad teateid esitanud VASPid üles head võimekust leida avalikest allikatest tehingu osapoole kohta täiendavat informatsiooni. VASPide hea kvaliteediga teated on andnud otsese panuse terrorismi rahastamise tõkestamisesse nii Eestis kui ka rahvusvaheliselt. Tänu sektori esitatud infokildudele on RAB saanud teha olulisi edastusi nii uurivale asutusele Eestis kui ka välisriikide rahapesu andmebüroodele.

Rahapesu Andmebüroo koostöös Kaitsepolitsei ametiga avaldab ja uuendab perioodiliselt **kõrgema terrorismi rahastamise riskiga riikide nimekirja (nn riskiriigid)**, mis on mõeldud kasutamiseks kitsalt terrorismi rahastamise tõkestamise kontekstis. Nimekiri on leitav RAB-i veebilehelt: <https://fiu.ee/oigusaktid-ja-juhendid/juhendid>.

*Turuosalise jaoks on oluline teada, et **riskiriigi seose korral peab teate esitamiseks lisanduma ka terrorismi rahastamise riskiindikaator ja terrorismi rahastamisele viitav ebaharilikkuse moment. Terrorismi rahastamise kahtluse korral ei oma riskiriigi seos aga rolli, erinevalt terrorismi rahastamise riskist.***

Peamised **puudujäägid** TFR teadete kvaliteedis on järgmised:

37. Kui teade liigitub RABi kahtlaste tehingute tunnuste juhendi⁷ järgi (vt TFi osa lk 19–22) teateks TFR-2 (kahtlus), siis on kohustus hoida tehingut ja vahendeid kinni seni, kuni RAB annab tagasisidet. **See tähendab, et kliendisuhet ei tohi enne tagasiside saamist lõpetada**. Kui teade liigitub juhendi järgi teateks TFR-1 (risk, ebaharilikkus), võib teataja tegutseda vastavalt riskiisule.
38. Teate tehingu kirjelduse vabateksti lahtris tuleb tuua selgelt välja põhikahtlus ja põhiasjaolud, nimetades ära: **1) milline krüptoaddress kuulub VASPi kliendile ja 2) mis on tehingu räsi (hash)**.
39. Endiselt esitatakse teateid, kust nähtub kokkupuude OFACi sanktsioneeritud üksusega, mis on Eestile mittesiduv sanktsioon. Riskiisust tuleneva OFACi sanktsiooni kohaldamise korral, millega võib kaasneda ka kliendisuhete lõpetamine, ei ole RABile TF-teate esitamine vajalik, kui ei nähtu TFi omaseid tunnuseid (näiteks isik on OFACi nimekirja lisatud TFi pärast). Niisugusel juhul on tulnud ette ka teate valesti klassifitseerimist: TFR-1 asemel ekslikult TFR-2.
40. Samuti esitati teateid, kus kokkupuude potentsiaalse terroristliku üksusega oli kaudne (plokiahela analüüsi järgi *indirect exposure*). RABi hinnangul tuleb niisugusel juhul vaadelda muid asjaolusid kogumis (hoosusmeetmete kohaldamise käigus saadud info, avalikud allikad, andmebaasid) ning hinnata ka vaheastmete arvu. **Teate peab aga kindlasti esitama, kui tegu on otsese tehinguga (*direct exposure*) või kui kaudne kokkupuude on toimunud kuni mõne vaheastmega**.
41. Osa plokiahela analüüsi tarkvarasad kasutavad kategooriat „tolm“ (**dust**), kuhu liigitatakse mikrokoopilised kokkupuuted, mis n-ö päris kokkupuuteks ei kategoriseeru. Sellisel juhul ei ole terrorismi rahastamisele viitava teate esitamine põhjendatud.
42. Vahel nähtub teadetest, et **teenusepakkujal on küll plokiahela analüüsi tööriist, kuid tarvis on edasist analüüsi ja töötajatele väljaõppe korraldamist selle kasutamisel**.

⁷ RAB, https://fiu.ee/sites/default/files/documents/2024-07/Juhend%20kahtlaste%20tehingute%20tunnuste%20kohta_22.07.2024.pdf

43. IP-aadresside logiandmeid lisab praegu veel kõigest osa teenusepakkujaid – palume lisada **IP-aadressid koos ajatemplitega ning tuua välja seadmete n-ö sõrmejäljed**.
44. Isiku tuvastamisel ja tema kohta avaandmetest info otsimisel toetutakse latiniseeritud nimekujule, mille variante on aga palju. Samuti ei pruugi alati olla tegu isiku tegeliku täisnimega. Seetõttu soovitab RAB kasutada **tööriistu, mis võimaldaksid otsida ka vöördkeelset infot mitteladina tähestikus**.

Hea TF-teate komponendid

- Teate tehingu kirjeldusel on loogiline ülesehitus ja lihtsasti jälgitav narratiiv, mis vastab selgelt küsimustele „**kes, mis, millal, kus, kuidas, miks**“:
  - põhikahtlus koos tehinguräsiga (*hash*) – lähem info tehingu ja terroristliku osapoolde kohta – kliendi profiili ja kontotegevuse kohta – kontosaldo – hoolsusmeetmete tulemus – avalike allikate analüüsi tulemus – kokkuvõte.
- Teates tuuakse selgelt välja:
  - oma kliendi rahakott ning tehingu räsi (*hash*);
  - **konto jääk summana** ning asjakohasel juhul viide konto teenusepakkuja poolt konto külmutamisele;
  - hoolsusmeetmete kohaldamise tulemus;
  - **pangakaarte** puudutav info;
  - avalikest allikatest pärit teabe (**OSINT**) tulemus;
  - terrorismi rahastamise kahtlusega tehingu teinud isiku põhjalikud andmed (sh **sideandmed**).
- Teatele lisatakse analüüsiks vajalikud dokumendid:
  - *selfie* ja isikut puudutavad dokumendid (pass või ID-kaardi koopia);
  - **IP-aadresside logid koos ajatemplitega** ja seadmete n-ö sõrmejäljed;
  - **plokiahela analüüsi tulemus visuaalina**;
  - kontotehingud (virtuaalvaluuta, summa, tehingu tüüp, staatus, ajatempel, kaardiinfo) ja kaarditehingud;
  - info, kas isikul on teenusepakkuja juures veel rahakotte;
  - analüüs.

Rahvusvahelise finantssektori teated (ISR)

45. Aastal 2025 võeti vastu 4 uut sanktsioonipaketti, millega ei kaasnenud aga selliseid uusi piiranguid, mis oleksid endaga kaasa toonud RABile esitatavate ISR teadete arvu olulist suurenemist. Kui VASPID esitasid 2024. aastal 93 ISR teadet, siis 2025. aastal 92 teadet.
46. Enamik VASPide poolt saadetud teateid olid 2025. aastal seotud keeluga teenindada Venemaa või Valgevene kodanikke. Vähe on VASPide poolt tehtud teateid sanktsioonist kõrvalehoidmise kohta, kuigi on levinud tüpologia, et just virtuaalväeringuid selleks kasutatakse.
47. ISR teateid esitas 2025. aastal vaid 11 VASPI (2024. aastal oli vastav number 12) ning vaid 4 VASPI esitas üle 5 teate. Tegevusvaldkonda silmas pidades peaks VASPide ISR teadete arv kõrgem olema.
48. 2025. aastal lisati Euroopa Liidu sanktsioonide nimekirja vastavalt Euroopa Liidu Nõukogu määrusele 269/2014⁸ kaks VASPI: Garantex (lisatud 24.02.2025) ning Grinex (lisatud 23.10.2025).
49. ISR teateid on vähe, aga nende VASPide puhul, kes teavitavad, on kvaliteet võrreldes varasemaga paranenud ning RAB on oma küsimustele kiirelt ka vastused saanud.

⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:02014R0269-20251215>

Arenguruumi samas veel jagub – ootused teadete sisukale analüüsile, mitte vaid sanktsioonide nimekirja vastu kontrollimisele, on suuremad. Ka ootused teadete arvule on suuremad – jätkuvalt on murettekitav, et mõned suured teenusepakkujad esitavad vaid üksikuid teateid. Samuti soovime tähelepanu pöörata teate väljade korrektsele täitmisele (täitmata väljad nt režiimi, meetme või meetme võtmise kuupäeva kohta).

Lugemissoovitused

Alljärgnevalt on välja toodud mõned lugemismaterjalid, mis käsitlevad rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamisega seotud teemasid. Viidatud allikad ei anna valdkonnast ammendavat ülevaadet, kuid puudutavad erinevate nurkade alt olulisi küsimusi ja trende.

Pesastatud teenused krüptovara kauplemise platvormidel. Rahapesu Andmebüroo. 2025, <https://fiu.ee/sites/default/files/documents/2025-12/Nested%20Services%20in%20Virtual%20Currency%20Exchanges.pdf>

Eesti rahapesu, terrorismi ja massihävitusrelvade leviku rahastamise siseriiklik riskihinnang 2025. Rahandusministeerium, 2025, <https://www.fin.ee/finantspoliitika-valissuhted/rahapesu-ja-terrorismi-rahastamise-tokestamine/riskihinnangud#eesti-rahapesu-terr>

Comprehensive Update on Terrorist Financing Risks. Financial Action Task Force (FATF), 2025, <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/publications/Comprehensive-Update-on-Terrorist-Financing-Risks-2025.pdf.coredownload.inline.pdf>